

Argumentum: Gajusz Juliusz Cezar – słownictwo wojskowe

Lekcja przeznaczona dla III klasy liceum o profilu rozszerzonym. Ma ona na celu zapoznanie uczniów ze słownictwem wojskowym.

- [Argumentum: Gajusz Juliusz Cezar – słownictwo wojskowe](#)

Argumentum: Gajusz Juliusz Cezar – słownictwo wojskowe

Gajusz Juliusz Cezar – słownictwo wojskowe

Uczeń wie, jakie słownictwo może znaleźć u Cezara; wie, jak należy je tłumaczyć.

Umiejętności

Uczeń umie samodzielnie przetłumaczyć tekst Cezara; określać formy rzeczownikowe i czasownikowe.

Metoda i forma pracy

- *Bezpośrednia: zapisanie numeru lekcji i tematu na tablicy; powitanie uczniów;*
- *Pośrednia: tłumaczenie tekstu;*
- *Praca z grupą; wyszukiwanie słownictwa.*

Środki dydaktyczne

tekst Cezara: Caesar, De bello Gallico, I, 13.

1. Czynności wstępne: *Witam uczniów po łacinie: Salvete! Sedete! Zapisuję numer, temat lekcji na tablicy, sprawdzam listę obecności.*

2. Sprawdzenie pracy domowej.

Faza realizacyjna

Wprowadzenie materiału oraz sprawdzenie i ćwiczenie wiadomości:

Krok I:

Mówię uczniom, że dzisiaj będziemy tłumaczyć tekst Cezara. Proszę jednego z nich o przypomnienie sylwetki wodza i pisarza. Lekcja będzie miała na celu zapoznanie się z militarnym słownictwem Boskiego Juliusza. Dzielę uczniów na 6 drużyn, rozdaję każdej słowniczkę łacińsko-polskie i polsko-łacińskie i przydzielam do opracowania odpowiednich słów i zwrotów. Uczniowie mają wyszukać odpowiednio:

grupa I: wojna – łac. bellum, i; prowadzić wojnę, wojna domowa, wojna światowa, wypowiedzieć wojnę; w czasie pokoju i wojny; zawrzeć pokój

grupa II – żołnierz – łac. miles, militis; ekwita, piechur, jazda konna, piechota, wojenny, służba wojskowa, wróg;

grupa III – bitwa – proelium, ii; toczyć bitwę, wydać bitwę; oddział, kohorta, wojsko;

grupa IV – wódz – łac. dux, ducis; pod czyimś dowództwem; rozkaz; z rozkazu wodza; dowodzić wojskiem, nieść pomoc

grupa V – obóz – łac. castra, orum i broń – arma, orum obóz zimowy; rozbić obóz; zwinąć obóz; wywiadowca; poseł; poselstwo; chwycić za broń; powołać pod bron;

Uczniowie zapisują swoje słownictwo na kartkach, mają na to 10 minut. Ja w tym czasie rysuję na tablicy tabelkę.

Krok II:

Kiedy mija czas, proszę przedstawicieli grup, by kolejno podchodzili do tablicy i wpisywali swoje spostrzeżenia. Ja mogę dodawać własne wyrażenia, korygować.

In tabula:

<i>Bellum</i>	<i>Miles</i>	<i>Proelium/pugna</i>	<i>Dux</i>	<i>Castra</i>
<i>bellum gerere</i> – prowadzić wojnę	<i>eques, equitis</i> – <i>ekwita</i> <i>equitatus, us (m)</i> – <i>jazda konna</i>	<i>proelium committere</i> – <i>toczyć bitwę</i>	<i>duce</i> – pod czyim dowództwem	<i>hiberna, orum (n)</i> – <i>obóz zimowy</i> <i>castra ponere</i> – <i>rozbić obóz</i> <i>castra commovere</i> – <i>zwinąć obóz</i>
<i>bellum civile</i> – <i>wojna domowa</i>	<i>pedes, itis</i> – <i>piechur</i>	<i>proelium edere</i> – <i>wydać bitwę</i>	<i>iussum, i (n)</i> – <i>rozkaz</i>	<i>explorator, oris</i> – <i>wywiadowca</i>
<i>bellum mundanum</i> – <i>wojna światowa</i>	<i>peditatus, us (m)</i> – <i>piechota</i>	<i>agmen, inis (n)</i> – <i>oddział, straż</i>	<i>ducis/imperatoris iussu</i> – z rozkazu wodza	<i>legatus, i</i> – <i>poseł</i> <i>legatio, onis (f)</i> – <i>poselstwo</i>

<i>bellum inferre</i> – wypowiedzieć wojnę	<i>militaris, e</i> – wojenny	<i>manus, us (f)</i> – oddział	<i>exercitui praesse</i> – dowodzić wojskiem	<i>arma capere</i> – chwycić za bron
<i>domi</i> <i>militiaeque</i> – w czasie pokoju i wojny	<i>militia, ae</i> – służba wojskowa	<i>cohors, tis (f)</i> – kohorta	<i>auxilium ferre/</i> <i>auxilio esse</i> – nieść pomoc	<i>ad arma</i> <i>convocare</i> – powołać pod broń
	<i>inimicus,</i> <i>i/hostis, is</i> – wróg	<i>exercitus, us (m)</i> – wojsko		

Krok III:

Następnie rozdaję tekst uczniom,

Przechodzimy do tłumaczenia tekstu Cezara:

Hoc proelio facto, reliquas copias Helvetiorum ut consequi posset, pontem in Arari faciendum curat atque ita exercitum traducit. Helvetii repentino eius adventu commoti cum id quod ipsi diebus XX aegerrime confecerant, ut flumen transirent, illum uno die fecisse intellexerent, legatos ad eum mittunt; cuius legationis Divico princeps fuit, qui bello Cassiano dux Helvetiorum fuerat. Is ita cum Caesare egit: si pacem populus Romanus cum Helvetiis faceret, in eam partem ituros atque ibi futuros Helvetios, ubi eos Caesar constituisset atque esse voluisset; sin bello persequi perseveraret, reminisceretur et veteris incommodi populi Romani et pristinae virtutis Helvetiorum. Quod improviso unum pagum adortus esset, cum ii qui flumen transissent suis auxilium ferre non possent, ne ob eam rem aut suae magnopere virtuti tribueret aut ipsos despiceret. Se ita a patribus maioribusque suis didicisse, ut magis virtute contenderent quam dolo aut insidiis niterentur. Quare ne committeret ut is locus ubi constitissent ex calamitate populi Romani et internecone exercitus nomen caperet aut memoriam proderet.

(Caesar, *De bello Gallico*, I, 13)

Zwracam uwagę na słownictwo, zdania podrzędne, proszę o określenie wskazanych form.

Faza podsumowująca

Zadanie pracy domowej: Jako pracę domową zadaję nauczyć się tłumaczonego na lekcji tekstu oraz słownictwa.

Bibliografia

Caesar, De bello Gallico, I, 13

Załączniki

tekst Cezara

Plik o rozmiarze 38.00 KB w języku polskim